

SLOVENE

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljen na dom
mesečno 12
za inozemstvo:
mesečno Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 20
v inozemstvu 40

Cene inseratov:
Enostopna redna vrsta mali
oglas po Din. 1.— in Din. 1.50,
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po Din. 2.—, poslana itd.
po Din. 3.—.

Pri večjem naročilu popust.
Izba za vsak dan izvzemši
ponedeljke in dneve po praz-
nika ob 5. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nevrnjeni pismi se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 348 za oglase,
zagreb 39 011, sarajev 7563, praga in dunaj 24.797.

Theodor Berkes:

Oh revoluciji v Bolgariji.

Sofija, dne 15. junija 1923.

»Režim prevratnega, nasilnega in blod-
novličnega Stambolijskega je padel in mi
ga ne želimo braniti in obnovljati.« Tako je
pisal v teh bolgarskih revolucionarnih dneh
bivši kmetijski minister Manolov v svojem
listu »Obnovac«. Toda celo ta strastni na-
sprotnik Stambolijskega, ki ga je bivši mi-
nistrski predsednik zaradi njegove nasprot-
nosti proti metodam kmetijske vlade obenem
s finančnim ministrom Turlakovom in voj-
nim ministrom Tomovom izključil iz vlade
in stranke, izgnal iz Sofije in ki bi ga bil
gotovo še postavil pod državno obtožbo, je
temu priznjenju dostavil: »Toda demokrati-
čni kmetijski program in s tem bolgarska
kmetijska organizacija bosta kljub padcu
Stambolijskega in kljub revoluciji tudi v
bodoče ostala.«

Ta kmetijski program, ki ni bil duševna
last samo Stambolijskega in njegovih ožjih
pristašev in katerega glavni duševni pred-
stavitelj je v prvi vrsti stari minister Dra-
gijev, bo dejansko nedvomno še dalje ostal.
Za njim se bo še dalje zbiral velik del 77
odstotkov kmetov te dežele in izločiti se bo-
do morali le tisti njegovi zastopniki, ki so
ta program, ki je vzbudil v evropski jav-
nosti nemalo zanimanja s preveliko priv-
jesjo enostranskega, strastnega in sovra-
žnega strankarskega duha tako izpačili, da
ga ni bilo več spoznati. Kdo bo seveda po
padcu onega režima, ki je ta kmetijski pro-
gram tekom treh let diktatorsko zastopal v
javnosti in se sedaj v malo minutah pred
malo bajoneti klaverno sesul v prah, izvršil
obnovo stranke — ali Stambolijskemu na-
sprotna struja v stranki ali izključeni bivši
kmetijski ministri ali stari, tenko in čisto
demokratično čuteči Dragijev, ki so ga me-
tode padlega režima poglnele iz političnega
življenja, je tačas še negotovo. Samo eno se
zdi gotovo, da demokratična Bolgarija —
in Bolgarija je in hoče biti demokratična
— ne bo mogla ne hotela izpodbiti volje in
interesa 77 odstotkov svojih državljanov.

Ta kmetijski program je pa po svoji
temeljni vsebini globoko demokratičen in
nobenega dvoma ni, da je preje nekoč s
svoji ideali čisto duhovno globoko preve-
ljal ono mlado revolucionarno in radi-
kalno generacijo, ki sta jo potem, ko je bila
na vladi, malenkostno strankarsko sovra-
štvo in polnomočje zaslepila in jo zapeljala,
da je te ideale zlorabila. Še kratko pred
njegovim odhodom v Prago kot poslanik,
kamor je šel »v rezervo Kmetijske stranke«,
sem več ur govoril o ideologiji bolgarskega
kmetijskega programa z dr. Rajkom Daska-
lovom, bivšim notranjim in trgovskim
ministrom. Ta mož, ki je bil poleg Stambo-
lijskega glavni zastopnik energične in na-
tilne politike proti političnim nasprotni-
kom, se je mogel še vedno, dasi seveda sa-
mo teoretično, navduševati za demokratične
ideale tega programa. O trojnem jarmu je
edaj govoril Daskalov, ki da je tlačil člo-
veštvo: politična nesvoboda, gospodarska
neodvisnost in nevednost. Ta trojni jarem da
je nosila nekoč tudi Bolgarija: politično so
jo zaslužnjevali Turki, gospodarsko turški
veleposestniki, duševno pa pomanjkanje
vsake šole. Francoska revolucija je potem
vrgla Turke na Balkanu, delalo se je tudi
za osvoboditvi Bolgarije, toda ko so se po-
tem Bolgari politično in gospodarsko konč-
no osvobodili od Turkov, so si ustvarili »bol-
garske sultane in bolgarske bege in age«
in šole so se ustanovljale samo za bogatine
po mestih, ne pa za kmete. Namesto da bi
delali za pravo, notranje osvoboditve bol-
garskega naroda, so takratni bolgar. impe-
rialistični cilji, z ustanovitvijo velike ar-
made so povzročali vojne in tako je došlo
do katastrof po vojnah, do revolucije in do
popolnega poloma te politike.

Kmetijska stranka je pa — tako je na-
daljeval Daskalov — že desetletja delovala
tudi na notranjo osvoboditev Bolgarije. S
»trudovijskim principom« je nasproti gos-
podarskemu izkoriščanju zahtevala pravi-
co delavca do polnega izkupička za delo in
z zahtevo obveznega šolskega obiska je ho-
tela široke kmetijske množice duševno osvo-

boditi. Kako zelo si je »nova« Bolgarija pri-
zadevala zlasti za duševno osvoboditev, se
vidi iz tega, da je kmetijska vlada v treh le-
tih svojega delovanja ustanovila 2142 osnov-
nih šol s 7 razredi proti samo 400, ki so jih
bile ustanovile »mestne« vlade tekom 40
let, šolski obisk se je zvišal od 450 tisoč na
825 tisoč in število šol neobiskujočih je
padlo od 325 tisoč na 62 tisoč. V vprašanju
gospodarske osvoboditve je smatrala kmet-
ska stranka za svojo glavno nalogo ustanav-
ljanje zadrug in sindikatov, katerih število
se je zvišalo od 240 leta 1907. na 2148 leta
1922. Tudi na ta način se je delalo na to,
da pridelek brez posredovanja dospe v ro-
ke konsumenta in prideta tako konsument
in proizvajalec v neposredno zvezo. Na ta
način imajo zadruge danes že znaten del
trgovine, posebno z žitom in tobakom, v svo-
jih rokah. S podpiranjem zadrugnih kredit-
nih zavodov je vlada delovolnim preskrbe-
la tudi kapital, in sicer brez nevarnosti, da
bi s tem zapadli oderuhom s kožo in kostmi.

Zadnji čas so prešli že tudi na snova-
nje tovarn na zadrugi podlagi. Tako so se
ustanovile v Gabrovu tri tovarne za sukno,
v Stanimaki in Haskovu tobačne tovarne,
v Burgasu, Karnobadu, Haskovu mlino, v
Vraci, Savlijevu, Trevni, Beli Cerkvici vodne
in električne naprave. Vrši se že tudi za-
družna zmanja trgovina ter obstojajo po-
družnice bolgarskih zadrug v Carigradu,
Smirni in Aleksandriji. Na ta način postaja
v Bolgariji tudi mali mož deležen na do-
bičku produkcije in trgovine. Družabni ka-
pital, pa bo tako prisiljen, da bolj in bolj
opušta nezdravo izkoriščanje. V zavarova-
nje kmetijskega dela so dalje zamislili za-
kon, ki naj kmetom zajamči njih zemljo in
posest kot nerazlástljivo, kot »sveto in ne-
odtujljivo pravico«. Pripravljali so čisto mo-
derne zavarovalne zakone in posebno tudi
takoimenovani zakon »trudovata sšobstve-
nost«, zakon o posesti delavne zemlje,
ki daje posameznemu poljedelcu le toliko
zemlje, kolikor je more sam obdelati. Pri
tem naj bi veljalo načelo, da mora vsa
zemlja kot »socialno dobro« priti v roke
tistih, ki jo hočejo in morejo prav obde-
lovati. 750 tisoč zemljiških posestnikov, ki
svoje zemlje ali sploh ne izkoriščajo ali
pa le deloma, naj svojo zemljo od-
stopi; dalje naj se razdeli 760 tisoč ha držav-
nih posestev, 56.000 ha veleposestev,
vsega približno 1 in pol milijona ha, ki naj
pridejo tako do boljše obdelave. To boljšo
razdelitev in obdelavo zemlje zahteva tudi
blaginja države same, kajti država je in-
teresirana na zadovoljnosti, blagostanju in
miru 77 odstot. svojih državljanov. Držav-
nemu blagru je služil tudi zakon o delovni
dolžnosti — trudovata povinnost — in usta-
novitev obrtnih in trgovskih šol.

Že zmerom se je kmetijska vlada bran-
ila proti očitku, da teko njena prizadeva-
nja paralelno s komunizmom in kot prista-
šinja zasebnega kapitala je vedno nagla-
šala, da brez kapitala, ki predstavlja »na-
štedeno malo več generacije«, ni mogoče
noben napredek in da je Rusija dovolj jasno
pokazala, da se kapitalom uniči tudi gos-
podarstvo. »Razložek med nami in komu-
nisti — je rekel Daskalov — obstoja v tem,
da mi nečemo uničiti, marveč izpopolniti
in se torej socialnim potrebam le prilago-
dujemo; kar nas družijo s komunisti, je to,
da smo z današnjimi socialnimi razmerami
oboje nezadovoljni. Mi predstavljamo giba-
nje delovnih in pravimo z apostolom Pav-
lom, da naj tisti, kdor ne dela, tudi ne je.
Z nami sta mesto in vas in ker seveda za-
stopamo v Bolgariji štiri petine kmetijskega
prebivalstva, je mogoče v gotovem smislu
govoriti o razrednem gospodstvu. Glavni vir
nezadovoljnosti pri nas v Bolgariji je v tem,
da so še stotisoči brez zemlje, in Bolgar,
ki nima zemlje, ni samo nezadovoljen, am-
pak postane anarhist. Moderna država mo-
ra biti zgrajena na milijonih stebrov in ne
samo na maloštevilnih bogatih. Mi nismo
proti mestu, ampak proti tistim mestjanom,
ki so izkoriščali in tlačili revne ljudi. Mi
hočemo, da bodi kapital produktiven, mi
smo za kapital, nismo pa za oderuški ka-
pital...«

Tako ideologija kmetijskega režima, ki
se čisto zapeljivo sveti — toda kakšna je

bila njej nasproti resničnost? V političnem
pogledu je »režim« vsak dan kršil demo-
kratične temeljne pravice, uničeval je, skli-
cujoč se na silo in ne na zakone, svoje na-
sprotnike, brez sodnika jih je zapiral in
jih obsojal na temelju zakonov, ki so jih
naknadno sklenili, razlaščeval je, brez za-
konov, edino-le s strankarskega stališča in
iz maščevanja ali nagajivosti, posest in ka-
pital nasprotnikov, ustvarjal je volivne za-
kone, ki so političnemu nasprotniku vna-
prej kopeli grob, pospeševal je svoje stran-
karske prijatelje brez ozira na moralno in
duševno sposobnost, kršil je tiskovno, dru-
štveno in zborovalno pravo, snoval je po-
litične umore, huškal razred proti razredu
in tudi patriote drugega proti drugemu in
ustvarjal policijski in vohunski sistem, ki
je čisto spominjal na Rusijo: nastalo je sta-
nje izredne politične korupcije in pod vlad-
o »cepenice« — knuta — in bolgarskih
»bašibozukov« (bivših turških roparskih
tolp) so zrasli Bolgariji novi »sultani«. V
gospodarskem pogledu ta režim nikakor ni
služil najrevnejšim med revnimi, služil je
»buržoaziji« med kmeti in ta »buržoazija«
je tudi iz zadrug sesala med; opirajoč se
na politično in gospodarsko moč, je izrab-
ljala svojo strankarsko mašinerijo v svoj
gmočni dobiček in tako se je v zadnjem
času pod kmetiskim režimom Stambolijskega
dogajalo isto, kar preje v mestu: neka
koterija je vladala in bogatila, gospodar-
sko šibki pa so ostajali praznih rok in novi
»begi« in »age« so vstajali. V revne in naj-
revnejše vasi Balkana ni Stambolijski ni-
česar prinesel in dočim so v enem samem
predalu njegove mize našli za 24 milijonov
levov tujih valut, ni imel ubogi kmet v
Balkanu na svoji mizi praznične pečenke
niti za velikonoč...

Nov režim je vstal in utrl si je pot —
nasproti sili, ki se je opirala na enaka
sredstva, tudi drugače ni mogel — z baje-
neti. Pred štirimi leti je v nočeh, ko je
proti vladarskemu revolucionarju Stambo-
lijskemu streljala artiljerija, strahotno go-
rel Vitoš in danes so zadovoljeni tisti, ki
so bili proti oni revoluciji. Vitoš je simbol
Sofije in tisti požar je še vsem v spominu.
Sedaj ko vstaja v Bolgariji nov režim, naj
bi bila ta gora in ta požar, ki sta stala ob
izhodu onega nesrečnega režima, menete-
kel, in ob današnjem zmagovalstvu »mesta«
v Bolgariji naj bi v blagor te dežele ne
pozabili, da so poleg mest tudi še pridne
in mnogokrat revne bolgarske vasi in da
v najvišjem smislu štiti oblastnika in ga
varuje padca samo strogo spoštovanje pra-
vice in zakona.

Debata o bolgarskih dogodkih.

ZUNANJI MINISTER PROTI INTER-
VENCIJL

Belgrad, 18. (Izv.) Pri razpravi o na-
knadnih kreditih ministrstva za zunanje za-
deve v narodni skupščini se je danes vne-
la debata o držanju naše vlade napram do-
govodkom v Bolgariji. Obširno je podvr-
gl vladno politiko v tem oziru objektivni kri-
tiki poslanec Jugoslovanskega kluba Suš-
nik, ki je naglašal pomanjkanje stalnih
smernic v naši zunanji politiki, kar je v
zvezi z njenimi napačnimi pravci v notranji
politiki. Ostro je zlasti napadal popolno
nesposobnost naše diplomacije. Od zemljor-
adnikov je govoril Joca Jovanović,
od demokratov pa Pribičević, ki je
grajal vlado, da ni v Bolgariji intervenirala
z orožjem.

Nato je minister dr. Ninčić odgo-
voril z obširnim ekspezejem, ki je zlasti
zavračal stališče Pribičevića, da naj bi
naša vlada intervenirala z orožjem za
Stambolijskega. Taka intervencija bi bila
pomenila naravnost vojno stanje, bi lahko
imela nedogledne posledice z ozirom na
kočljivi mednarodni položaj in bi bila
bržčas tudi Stambolijskemu bolj škodo-
vala nego koristila, ker bi ga bila pred
oči bolgarskega ljudstva lahko sploh
onemogočila. Okupacija Bolgarije bi ne
bila nobena šala. Tudi demarša ni na
mestu, dokler ni jasno konstatirano, da je
Bolgarija kršila mirovno pogodbo. Vlada
bo pazno zasledovala dogodke v Bolgariji.

Po zgledu Francije, ki je prej natančno
ugotovila, da-li je Nemčija kršila mirovna
določila, preden je podvzela svojo akcijo,
se hoče tudi naša vlada ravnati. Končno
je dr. Ninčić branil postopanje Romunije,
ki da se je napram naši vladi popolnoma
korektno vedla in je izjavil, da bo vlada
z vso odločnostjo branila koristi države.
Nato je bila debata končana.

Sestanek poglavarjev Male
antante.

Praga, 18. junija. (Izv.) »Lidove No-
vony« poročajo, da bo Masaryk prebil
počitnice od srede julija do konca avgu-
sta v Slovačiji, kjer bo sprejel jugoslov.
in romunskega kralja.

FUZIJA MAZARSKIH NACIONALISTIČ-
NIH STRANK.

Budimpešta, 18. junija. (Izv.) Kakor go-
voro v političnih krogih, se bodo združile
razne nacionalistične stranke, ki so doslej
stale pod vodstvom poslancev Ivana Heyasa
in Pronaya, v eno samo stranko.

POGAJANJA V LOUSANNI.

Lausanne, 18. junija. (Izv.) Včeraj so
se nadaljevale konference delegatov ter
strokovnjaških komisij. Pogajanja se su-
čejo okoli izplačevanja kuponov franco-
skih tittrov, glede katerega Turki zahte-
vajo znatno znižanje. Rezultat se še ni
dosegel.

KABINETNA KRIZA V BELGLJI.

Bruselj, 18. junija. (Izv.) Kralj je po-
veril Theunisu sestavo nove vlade. Theu-
nis pa si je izprosil rok za premislek.

BRUSELJSKI KONGRES PROTI
REAKCIJI.

Bruselj, 18. (Izv.) Na dnevnem redu
tukaj zborujočega socialističnega kongresa
je bil sprejet predlog Vanderveldeja, ki
pozivlja delavstvo, da se vzdignejo proti
prevelikim vojaškim bremenom in reak-
ciji, katere je zavladala na polju socialne
zakonodaje ter ogroža zlasti svobodo stro-
kovnih organizacij. 29. t. m. se skljuje ma-
nifestacijski shod delavstva, kojega pro-
gram je: polastitev oblati od strani pro-
letarijata.

MEDNARODNO RAZSODIŠČE.

Haag, 18. junija. (Izv.) Danes se je tu
začelo zasedanje mednarodn. razsodišča.

Pred rusko-japonsko pogodbo.

Tokio, 18. junija. (Izv.) Joffe je dobil
navodilo iz Moskve, da lahko podpiše
pogodbo z Japonsko tudi v dalekosežnej-
šem obsegu, nego so segala njegova dose-
danja poverila.

Arabci za neodvisnost Palestine

Jaffa, 18. (Izv.) Angleška vlada se po-
gaja s kraljem Husseinom v Hedžasu glede
priznanja popolne neodvisnosti arabskega
poluotoka ter neodvisnosti Mezopotamije
(Iraka) in Transjordanije. Angleški kralj bo
podpiral vsak načrt, ki bi ga te dežele
izdelale glede bodoče konfederacije. Ven-
dar pa si angleški kralj pridržuje nekatere
pravice glede Iraka in Transjordanije ka-
kor tudi neko izjemno stališče v Palestini,
imajoč pred vsem pred oči pravice kr-
ščanskega in judovskega prebivalstva. Ta
načrt je angleški visoki komisar Palestine
sir Herbert Samuel predložil te dni arab-
skim predstaviteljem Palestine na kongre-
su v Jaffi. Zbor pa je ta načrt soglasno
odklonil, zahtevajoč popolno neodvisnost
Palestine.

STRAJK V BUENOS AIRES.

Buenos Aires, 18. (Izv.) Ker je straža
ustrelila nekega anarhista, ki ga zasledu-
jejo zavoljo umora polkovnika Vereda, se
komunisti sklenili štrajk.

VSTAJA NA KITAJSKEM.

Peking, 18. (Izv.) Predsednik republi-
ke je imenoval generala Čang-celinga, vr-
hovnega poveljnika v Mukdenu, za komi-
saria v svrhu potlačanja vstaje.

AVIATSKA NESREČA.

Kairo, 18. junija. (Izv.) Pri Heliopoliju se je ponesrečil aeroplan in sta bila ubita 2 častnika in 2 pilota.

KOVINARSKI ŠTRAJK V GRADCU KONČAN.

Gradec, 18. (Izv.) Konferenca obratnih svetov graškega kovinskega delavstva je včeraj sprejela mezdno pogodbo, sklenjeno med delavci ter delodajalci, ki jo je potem sprejela tudi zveza industrijcev. S tem je mezdno gibanje graškega kovinarskega delavstva končano.

Etna bljuva.

PREBIVALSTVO BEŽI.

Rim, 18. junija. (Izv.) Nedeljo zjutraj ob 6. uri 20 minut so se v okolici Etna začeli močni potresni sunki. Nato je začel Etna bruhati pepel in kamenje. Prebivalci okoliških vasi so v paničnem begu na vozovih zapustili svoja bivališča. Na severni strani vulkana se je odprlo 5 novih žrel, iz katerih se je vsula lava po cvetočih poljih. Pri Lenguaglossa je lavin tok dosegel širino 300 metrov in hitros 250 metrov na uro. Na drugih krajih je tok pretekel v 12 urah 8 kilometrov. Ogroženi kraji so se pravočasno izpraznili. Iz Katanije so odšle na kraj nesreče pomožne kolone. Potres pa je napravil škodo tudi v kraju Montenero.

Iz zunanje politike.

* Italija svari Jugoslavijo. »Neue Fr. Presse« poroča iz Rima: Italija je poslala Jugoslaviji oficijozno noto, v kateri jo svari, da ne bi se vmešala v bolgarske zadeve in se vedla kot zaščitnica neuillyske pogodbe. To da je zadeva velesil. — Če je ta nota bila res izročena, znači jasen dokaz neprijateljskega razpoloženja Italije napram naši državi.

* Dobro razpoloženje Anglije napram Bolgariji se kaže v tem, da angleško časopisje unisono zahteva, da naj velesile Bolgariji pripomorejo do svobodnega izhoda na Egejsko morje.

* Važna izjava angleškega premijera. Pri kongresu parlamentarnih poročevalcev je angleški ministrski predsednik Baldwin med drugim izjavil: »Velika pomoč za vlado je, če svoje delo more vršiti v atmosferi splošne dobre volje. Ta nam je tembolj potrebna, ker gre za to, da se pri ureditvi sedanjega svetovnega položaja uspešno uveljavi volja Anglije. To je največja naloga, kar jih je kdaj imel kakšen premijer ali državnik Velike Britanije.

* Zadnje glasovanje v francoski zbornici se smatra v Parizu kot velik uspeh Poincaréjeve vlade. Do novih volitev se nima vlada zbornice nič več bati. Pač pa ji utegne delati sitnosti senat.

* Kriza v Belgiji. V Belgiji vladajo težke notranjepolitične razmere. Na eni strani se socialisti z vso silo upirajo novemu vojaškemu zakonu, na drugi pa katoliški poslanci urgirajo rešitev flamskega vprašanja. Znano je, da je ministrski predsednik Theunis moral odstopiti, ker je senat odklonil nek posredovalen predlog vlade, kateri je meril na to, da se poflamljenje gentske univerze restringira. Kralj pa pozivlja katoliško in liberalno stranko, naj opustita medsebojne drugovrstne spore, da se sklepe vojaški zakon, ki zadeva nacionalno eksistenco dežele.

Kulturni listek.

UMETNIŠKA FOTOGRAFIJA.

V tukajšnjih dnevnikih je objavila Zadruga fotografov za Slovenijo neko »Poslanec«, v katerem je med drugim tudi stavek, da se fotografija kot taka sedaj ne smatra več za umetnost. Ker tudi g. Bešter v svojem odgovoru pravi, da mu je vseeno, ali smatrata zastopnika Zadruga fotografov fotografijo za umetnost ali ne, češ Cosel, Pitzner in on s v o j e slike drugače sodijo, kar pa tudi ni merodajno, se mi zdi potrebno o tem malo pojasniti javnosti. Ni moj namen torej, braniti kako stranko v tej polemiki, ki ima — mimogrede omenjeno neko čudno ozadje — temveč hočem le dokazati, da je trditev Zadruga, ki zavrača umetniško fotografijo, napačna in neutemeljena. Ne glede na to, da bi Zadruga morala razven stanovskih zadev in navadne fotografije, tudi še pospeševati in gojiti umetniško fotografijo, kar bi bilo tudi le v interesu stanu samega, ji nasprotno odreja vsako umetniško vrednost in tako diskreditira svojo lastno obrt, v kateri se lahko vsak posameznik tudi umetniško udejstvuje.

Ko fotografija še ni bila na tisti tehnični popolnosti kot danes, se seveda ni mogla uporabljati tudi v umetniške svrhe, to je, da bi bila kot umetniško izrazno sredstvo mogoča. Z besedo »fotografija« se sedaj ne misli vedno samo točno prednašanje, s tega, temveč je z njeno izpopolnjeno tehniko sedaj mogoče (gotove stvari seveda), ustvarjati ravno tako umetniško dovršene proizvode, kot s kako drugo prosto uporabljajo-

* Kritičnemu notranjepolitičnemu položaju v Španiji je krivo predvsem gospodarsko stanje. Premogovna industrija trpi pod konkurenco angleškega premoga. Istotako konkurira Anglija španski tekstilni industriji. Hud konkurent Španije na polju izvoza olja je Italija, ki olje lažje prodaja vsled svoje nižje valute. Trgovinska bilanca Španije je pasivna. Čudno pa je, da pezeza kljub temu stoji visoko. Siri se seveda velika brezposelnost. Vse to poslabšuje notranji politični položaj, tako da je pričakovati usodnih dogodkov v bližnji bodočnosti.

* Terorizem sindikalistov na Špankem. Radikalni sindikalisti, včlanjeni v Sindicato único, ki se nagibljejo h komunizmu, izvajajo zadnji čas velik terorizem, kojega žrtve so predvsem člani takozvanih svobodnih strokovnih zvez, v katerih so včlanjeni tudi krščansko-socialni delavci. Samo v Barceloni je bilo izvršenih letos 71 atentatov, pri katerih je bilo 42 ljudi ubitih. Žrtev rdečega sindikalističnega terorja je bil tudi kardinal Soldevila. Ni namreč res, da bi bil kardinal žrtev protikatoliške propagande. Kardinal je padel, ker je imel velik vpliv na gibanje svobodnih sindikatov.

Kmetijski list — lažnivec.

»Kmetijski list«, štev. 34, piše, da je Zadruga zveza v Ljubljani dala meni, poslancu Brodarju, 800.000 K v volivne namene. — Izjavljam, da jih mi niti ni bilo potreba, niti jih nisem dobil.

Vest »Kmetijskega lista« je od začetka do konca zlagana.

Belgrad, 15. junija 1923.

Janez Brodar, poslanec.

Politične vesti.

+ »Dr. Korošec proti dr. Korošcu.« Tako se glasi naslov uvodnega članka v belgrajski »Samoupravici« z dne 17. t. m. »Samouprava« je glavno glasilo radikalne stranke. Kot tako bi si pač moglo privoščiti za uvodno mesto že kaj boljšega, zlasti sedaj v dobi bolgarske krize, kakor pa navadne kopije iz starikavega »Slov. Naroda«. Kakor znano je namreč »Slov. Narod« pred par dnevi priobčil izveleček iz govora ranjkega dr. Kreka, ki ga je le-ta govoril 1. 1909. torej zdavnaj pred vojno, v kranjskem deželnem zboru ob priliki aneksije Bosne in Hercegovine. Kdor pozna tedanjo politično zgodovino, ta dobro vé, da je bilo naglašanje edinstva med Srbi, Hrvati in Slovenci tedaj ne toliko izraz političnega programa — vsaj mnogo je ljudi, ki to trde — ampak je bilo agitacijsko sredstvo proti Avstriji. Ali je hotel dati tedaj dr. Krek svojemu govoru programatičen značaj ali pa je govoril iz taktičnih nagibov, tega danes ne bomo raziskovali. Mogoče je eno, mogoče je drugo. Eno pa vemo: Če je bil dr. Krek takrat res tudi še tako prepričan centralist iz nacionalnih nagibov, danes bi bil gotovo najbrezobzirnejši avtonomist iz upravnih razlogov! To je proces, ki ga opažamo v Slovenji kar na debelo. Mi poznamo jako mnogo gospodov vseh strank in vseh mogočih prepričanj, ki ko jim kar solze prihajale v oči, ko so med svetovno vojno brali ime kaknega srbskega

generala in ki so žalovali nad izgubo vsakega srbskega vojaka v vojni kot nad izgubo lastnih otrok, danes pa prav nič več ne hvalijo »ujedinjenja«, in sicer ga ne hvalijo iz upravnih ozirov. Je pač isti pojav pri nas kakor v Bosni. Dr. Krek, na katerega se gospodje tako radi sklicujejo, je dejal nekoč o Bosni v dunajskem parlamentu nekemu privatnemu častnikarskemu poročevalcu: »Glavna stvar je, da bo uprava v Bosni dobra. Če bo avstrijska uprava boljša od srbske, bodo Srbi tiščali k Bosni, če bo pa srbska boljša, bodo pa Bosanci težili k Srbiji.« Te besede naj si zapišejo gospodje v Belgradu za ušesa glede Slovenije, glede Vojvodine, glede Macedonije in glede Hrvatske, pa se jim ne bo treba bati ne mažarske, ne bolgarske in sploh nobene iredente, pa tudi nobene — avtonomije! — Slavni »Slovenski Narod« naj pa le nadalje igra svojo častno vlogo radikalnega reporterja za Slovenijo, kakor mu drago. Prej ali slej so radikalni še vsakemu svojemu priganjalcu dali zaslužen brc in dali jo bodo čisto gotovo tudi »Slov. Narod«. Družega itak ne zasluži. So osebe na svetu, o katerih je dejal nemški pesnik Heine: »Mein Kind, grüss' mich nicht Unter den Linden«.

+ Shod zaupnikov SLS v Celju. V nedeljo dne 17. junija t. l. se je vršilo v Celju ob obilni udeležbi zborovanje zaupnikov SLS iz Celjskega, vraskega in laškega okraja. G. posl. K r a j n c je podal izčrpno poročilo o notranjem političnem položaju. Ovrget je grde laži, ki jih razširjajo nasprotniki Jug. Kluba ter pojasnil potrebo taktike, ki jo je zavzel Jug. klub v boju za pravice slovenskega naroda. Zborovalci so odobraval delo naših poslancev in zahtevali naj vztrajajo v boju za avtonomijo.

Sprejete so bile naslednje resolucije: 1. Zaupniki SLS, zbrani na zborovanju v Celju dne 17. junija, izrekamo popolno zaupanje poslancem Jug. kluba n prosimo da vztrajajo še v naprej v svojih zahtevah, posebno po avtonomiji Slovenije.

2. Protestiramo proti določbi, da se vzamejo posestnikom v slučaju vojske vsi konji, ter zahtevamo, da se vsaj za delo potrebni konji pustijo doma, konji za vojsko pa se naj posestnikom takoj in primerno plačajo.

3. Naj se vlada v notranje razmere na Bolgarskem ne vmešava, ampak naj proti Bolgariji uporablja sredstva diplomacije.

4. Protestiramo proti temu, da morajo moške in sinovi od 24. do 40. leta, vsako leto na enomesečno orožno vajo.

5. Protestiramo proti previsoki vojaški taksi, ki znaša 50 odstot. vseh direktnih davkov.

+ Nes pametno pisanje. Glasilo gospoda Pribečevića »Riječ« si je dovolilo ob priliki dogodkov v Bolgariji sledeči pasus: »Albanija in Bolgarija sta mala psička, ki se bosta dala utolažiti z majhnimi koščki, toda Italija itd...« Kljub temu, da sedanja vlada v Bolgariji nam ni prijazna, je tako pisanje ne samo surovo, ampak skrajno nemodro. Še bolj pa je nes pametno psovati na tak način Albanijo, koje sedanji režim je Jugoslaviji bil naklonjen in v zelo prijateljskih stikih z našo vlado. Če taki ljudje zavladajo, kakor so Pribečevići, si lahko mislimo, kako bi izgledala naša zunanja politika.

Poravnajte naročnino!

kot taka, torej kot umetnina učinkuje. Ni glavno v umetniški fotografiji prednašanje konkretnih stvari, temveč čut in izraz umetnika. Tudi predmeti kot taki ne odločujejo, marveč pravilna razdelitev svetlobe, masa, harmonija tonov, kompozicije sploh. Vse pa mora biti v naprej zamišljeno, da poda delu tudi osebnost noto in tako pečet umetnika. To pa je pri sedaj tako zelo dovršeni fotografski tehniki, ki dovoljuje tolike prostosti mehaničnega procesa fotografije, tudi mogoče, kar so naštet že dokazali s svojimi slikami. Predpogoj za vsako umetniško udejstvovanje pa je seveda popolno obvladanje tehnike.

Fotografija kot polnovredno umetniško izrazno sredstvo je bila priznana že pred več leti tudi s tem, da je monakovska in dunajska secesija sprejela na razstavo slike znane trojice: Kühn, Henneberg in Watzek, katerim gre toliko zaslug na polju umetniške fotografije. Kühn, ki še živi in ki je gotovo eden najboljših sodobnih nemških fotografov, pravi o umetniški fotografiji, da je sposobna slikati najtanjše nežnosti svetlopisa s skoro neprekosljivo odličnostjo in prepričevalno resničnostjo.

Nekateri fotografi vidijo kot svoj končni cilj v tej stroki le v dosegi gotove stopnje tehnične dovršenosti, med tem ko drugi kmalu spoznajo, da jim je lahko fotografija idealno sredstvo, svoje lastne občutke in doživljaja tudi drugim v sliki podatki, kot to stori slikar s svojim umotvorom. Ti poslednji so ponajveč amaterji. Seveda je treba pri tem tudi nekaj talenta in smisla za umetnost.

Pred par leti umrl mojster portretne fotografije R. Dührkoop naj bi bil vzgled

B. Š.:

Novo kat. akad. društvo v Belgradu.

Nova četa se je pridružila armadi kat. jugosl. visokošolskega dijaštva. Na pragu Vzhoda in Zapada je razvila svoj prapor in z orožjem znanosti in prosvete je napovedala zmoti boj in z nesebično ljubeznijo hoče širiti med vzhodnimi brati pravo in praktično krščanstvo. Uničevati novodobno poganstvo v krščanski obleki, priklicati med Srbi krščanstvo iz knjig in cerkvenih obredov v praktično privatno in javno življenje ter tako pripravljati pot zedinjenju cerkva, to je glavna naloga novoustanovljenega jugosl. kat. akad. društva sv. Cirila i Metodija v Belgradu. Pred nekaj dnevi so mu po enkratni zavrnitvi in dolgem zavlačevanju univerzitetne oblasti potrdile pravila in zdaj že vzbujajo v avli univerze splošno občudovanje društvena tabla, ki je umetniško delo akad. kiparja g. Frana Kralja.

S tem se je začela v društvenem življenju belgrajske univerze nova doba. Do sedaj so namreč razen pevskega društva »Obilič« in športnega kluba obstojala na univerzi samo strankarsko-politična in strokovna, ne pa tudi kulturna društva. Tudi pozitivno versko-nravno društvo je bilo do sedaj belgrajski univerzi nepoznano. Z angleškim denarjem vzdrževana »Hrišćanska zajednica mladih ljudi«, katere člani pa morejo biti tudi nekristjani, ne more s svojim občudovanjem Kristusove osebnosti in s svobodnim tolmačenjem sv. pisma najti na univerzi trdnih tal. To se ne zdi čudno, če se pomisli, da je ogromna večina profesorjev, visokošolcev in visokošolk popolnoma brezbožnih in da so ateisti celo nekateri profesorji pravoslavne bogoslovne fakultete. Kljub temu pa vidijo vsi ti v pravoslavju nedotakljivo svetlinjo. Ker pa so se tudi v najširših slojih ohranili samo ostanki krščanstva, zato društvo sv. Cirila i Metodija hoče vplivati na pravoslavne bogoslovce, da se uče od slovenske duhovščine in da začno brezobzirni boj proti verskemu liberalizmu med Srbi. Seveda je treba najprej v njih samih vzbuditi smisel za praktično krščansko življenje in za organizacije. Hvala Bogu, da ima društvo v tem oziru že pokazati uspehe. Da pa se odpomore potrebi pozitivno verne pravoslavne inteligence, se začne že s prihodnjim šolskim letom s sistematično vzgojo srednješolskega dijaštva.

Ze pred odobritvijo pravil je društvo sv. Cirila i Metodija osnovalo »Društvo samostalnih kat. devojaka«, v katerem je organiziranih zlasti mnogo slov. služkinj. Kljub temu, da ni primernih društvenih lokalov, se vendar vrše redni tedenski sestanki. Mnogim je preskrbelo društvo dobre službe, veliko večino pa je rešilo gotove moralne propasti.

Svoj katolicizem bo društvo sv. Cirila i Metodija najbolje dokazalo, s tem da pri delu ne bo delalo razlik med verami in plemen. Zato bo že tekom teh počitnic prirejalo predavanja po širši belgrajski okolici.

Društvo ima pri svojem delu velike težave. Vsled velike dragine društvo ne more vzdrževati lastnih društvenih prostorov. Poleg tega je velika večina članov navezana na borbo za najnujše po-

vsem fotografom po poklicu, ki streme za višjimi cilji v fotografiji. Ta je nepobitno dokazal, koliko življenja, lepote oblik, potek linij, skladnosti in harmonije v kompoziciji je mogoče v portretni fotografiji. Kaj vse je pa možno doseči tudi v umetniški pokrajinski ali drugi fotografiji, o tem pričajo neštete fotografske knjige in časopisi s svojimi ilustracijami, seveda v tujih jezikih.

O tem bi se dalo še mnogo pisati, pa naj to zadostuje. V podkrepitev vsega naj še citiram najnovejšo izjavo o umetniški fotografiji slovitega angleškega fotografa Hoppe (Deutsche Kunst und Dekoration: Neue Lichtbildkunst, 4. zvezek, 1923), ki — ko prej zavrača mnenje nekaterih, da bi fotografija lahko izpodrinila prosto upodabljačo umetnost — nadaljuje: »— Toda: Če se svetlopištvo giblje na naravnem poprišču svojih moči; če je vodi stvar in izbiračo razum; če se suhoparni mehanizem poduhovi; če se namesto gole ponovitve po naravi dano razlaga in tolmači — potem je svetlopištvo kot izrazilno sredstvo za značilnosti in duševne tenčine neprekosljivo. Jaz svetlopištva ne smatram za nadomestek slikarstva, ampak za istovrstno stremično umetnost in vidim čas, ko se bo izvajalo prav kakor slikarska umetnost — brez pretvarjanja in neprimerne skromnosti.«

Neumljivo mi je torej, da imajo ravno pri nas fotografi po poklicu take pojme o umetniški fotografiji. Kaj bi rekel naš rajni Berthold, ki je fotografsko obrt na Slovenskem že dvignil na stopnjo umetnosti in se proslavil kot umetnik-fotograf na raznih inozemskih razstavah, ko bi bral tako »Poslanec«?

F. K.

treščine. Najleže pa se čuti potreba lastne društvene knjižnice. S kat. stališča pisanih znanstvenih knjig v Belgradu sploh ni mogoče dobiti, posamezniki pa si jih tudi ne morejo nabavljati. Zato se obračamo s prošnjo na vse, ki so dobre volje, da nam pomagajo, bodisi s knjigami, bodisi z denarjem.

V Belgrad pa vabimo vse tiste, abiturijente in akademike, ki hočejo biti apostoli katoliške ideje in so voljni odreči se vsem materialnim ugodnostim, ki jih nudi študij v domovini. Da bi pri tem trpel njihov strokovni študij, se ni treba bati. Imena svetovno znanih učenjakov belgrajske univerze kakor Cvijić, Petronijević, Slobodan Jovanović in Burian so porok za to.

Eventuelne podpore je pošiljati na društvenega tajnika Jos. Zaninovića, cand. iur., Beograd, Kosovska 37. Pojasnila daje Bogumil Sedivý, cand. phil., Mala Nedelja.

Dnevne novice.

— **Zadnjih vesti iz Belgrada** snoči nismo prejeli, ker je telefon med Zagrebom in Belgradom prekinjen, direktne proge med Belgradom in Ljubljano pa ni, da si je bila že za časa narodnega predstavništva na interpelacijo člana Jugoslovanskega kluba od ministra za pošto in telefon obljubljena. Tudi znak režima!

— **Bilinski ž.** Na Dunaju je umrl 15. t. m. vitez dr. L. Bilinski v visoki starosti. Bilinski je bil nekaj časa finančni minister nove Poljske. Sloves njegovega imena pa spada v dobo avstrijske monarhije. Od leta 1883. je bil Bilinski član avstrijske zbornice in lahko rečemo, da je bil od svojega vstopa pa do prevrata ena izmed najvažnejših in najvplivnejših osebnosti stare Avstrije. Bilinski je umel v slednji situaciji, na vsakem mestu, v slednjem uradu, ki ga je zastopal, uveljaviti svojo avtoriteto. Po svojem poklicu je bil vseučiliški profesor in dokler je bil na univerzi, je pridno znanstveno deloval ter ne brez pomena in uspeha. Z rajnim je preminul zanimiv tip poljskih politikov šole Grholskega. Bil je vsekako eden najspretnjših in najbistrejših državnikov v celi Poljski. Imel je tudi med češkimi vodilnimi krogi mnogo prijateljev, da težnjam češkega naroda ni bil naklonjen. Znal je biti vedno ljubezniv in mil družabnik v osebnih stikih, bil je eden tistih, ki si umejo z nasmehom v obrazu pridobiti zaupanje človeka. N. v m. p.

— **Kočevski dijaški dom.** Na južnem delu kočevskega mesta se dviga ponosno poslopje z nanovo dozidanim drugim nadstropjem — prejšnji Studentenheim, sedanji dijaški dom, last društva »Kočevski dijaški dom«. Ravno kar se dovršujejo na njem zadnja dela dozidave in poprave, in tudi notranja oprema bo kmalu gotova, tako da se bo poslopje s prihodnjim šolskim letom lahko izročilo svojemu namenu, sprejemati po zmerni ceni v popolno oskrbo gojence kočevske realne gimnazije. Lega poslopja je idealna: na čelni strani cvetlični vrt, na nasprotni pa obširno dvorišče z velikim gospodarskim poslopjem; na severnem koncu se ga dotika poleg dovozne ceste travnik, na južnem pa krasen park s sadnim drevjem in smrekami, ki dajejo tudi v najhujši vročini prijeten hlad. V kakih petih minutah prideš po poljski cesti do podnožja kočevskih gor (Friedrichstein), pokritih s smrekovimi in bukovimi gozdovi. Onkraj glavne ceste se razprostirajo do Rinze obširni travniki in njive, po večini last dijaškega doma, ki bi sčasoma lahko vodil večjo lastno ekonomijo. Poslopje samo ima dovolj prostora za približno 50—60 gojencev. Društveni odbor in vodstvo zavoda hosta poskrbela, da bodo dobivali gojenci dovolj tečne hrane, v prostem času, po izvršenem delu, pa primernega razvedrila, tako da bodo starši lahko z mirnim srcem zaupali svoje otroke zavodu. Ker se bo letos otvoril na kočevski gimnaziji peti in potem vsako leto nov razred do osmega, se priporoča staršem, da pošiljajo svoje otroke študirat na to gimnazijo, ki ni prenapolnjena, in jim nudi pri sedanjem pomanjkanju primernih dijaških stanovanj po večjih mestih zavest, da pridejo njih sinovi v dobro oskrbo. — Vsa natančnejša pojasnila glede sprejema v Dijaški dom daje ravnateljstvo kočevske realne gimnazije. Društveni odbor je pooblastil ravnateljstvo kočevske realne gimnazije, da daje natančnejša glede sprejema v Dijaški dom.

— **Občnega zbora Jugosl. Obrtne Zveze** se je udeležilo 40 delegatov.

— **Duhovsko podporno društvo za ljubljanske škofije** ima svoj redni občni zbor dne 3. julija popoldne ob 3. uri v posvetovalnici K. T. D. Na dnevnem redu so poročila odbora in volitev odbora.

— **Na zasebnem ženskem učiteljskem pri uršulinkah** v Ljubljani so se vršili zrednostni izpiti dne 14., 15. in 16. junija pod predsedstvom višjega šolskega nadzornika Josipa Westra. Maturiralo je 23 gojenk, vse so dobile izpričevalo zrelosti, 6 z odliko. Benedik Mila. Bezeg Danica. Bizin

Viktorija, Brežnik Jožica, Bullinger Anka, Dolence Anica, Dovč Pavla, Fajdiga Vida, Fras Francka, Kulović Viki, Peterlin Micika, Pivk Tilka, Pogačnik Vida, Sagadin sestra Bertila, Schwickert Jerica, Svetlič Anica, Stroj Mira, Toplak sestra Romana, Ulčar Tončka, Verdir Anuška, Vidmar Mara, Vodušek Seta, Zupančič Jela.

— **Sestanek na Bledu** (hotel Petran). Vabim vse absolvente Slov. trg. šole v Ljubljani leta 1913. da se udeležijo v svrhu praznovanja 10-letnice službovanja skupnega setanka na Bledu 8. julija 1923. Prijazno je vabljen proforski zbor ter absolventje prejšnjih letnikov. Takojšnje prijave k udeležbi v svrhu ravnarja sprejema France Resman, Radovljica.

— **Ogromno darilo v kulturne namene.** Bankir Jacques Elias, ki je španskega rodu in živi v Bukrešu ter ima bančni zavod tudi na Dunaju, je volil romunski akademiji v kulturne in dobrodelne namene 600 milijonov lejev.

— **Drž. dvorazredna trgovska šola** v Ljubljani. Vpisovanje za šolsko leto 1923-24 se vrši dne 2., 3. in 4. julija t. l. vsakokrat od 8. do 12. ure popoldne. Pogoji za vstop v I. letnik so: dovršeni IV. razred srednje ali IV. (nastavni) razred meščanske šole ali IV. razred liceja ali pripravljani razred dvorazredne trgovske šole in starost 14 let. Ako bo še prostor na razpolago, je mogoč vstop v I. letnik tudi učencom in učenkam, ki so dovršili III. razred meščanske šole. Za tiste, ki so obiskovali nemščino kot obvezni predmet, ni nobenega sprejemnega izpita, vsi drugi pa morajo delati sprejemni izpit iz nemščine čez snov meščanskih šol. Prednost imajo pri sprejemu tisti, ki so bili odklonjeni lanske leto, ako predložijo dobro izpričevalo IV. razreda srednje ali meščanske šole, ozir. liceja. Da ne bo take gneče, kakršna je bila pretečeno leto, se naznanja, da pri vpisovanju ne bo še nihče sprejet. Po sprejemnih izpitih, ki se vrše dne 5. julija, začeni ob 8. uri zjutraj, se bo odločilo, kdo je sprejet in kdo odklonjen. Zato je brez pomena, če pride učenec ali učenka pri vpisovanju prvi ali zadnji na vrsto. Na novo vstopajoči učenci in učenke morajo predložiti krstni list in zadnje šolsko izpričevalo.

— **Na drž. moškem učiteljskem** v Ljubljani je vpisovanje v I. letnik za šolsko leto 1923-1924 v soboto dne 30. junija od 8. do 11. ure. Pogoji vpisa je dovršeni nastavni razred meščanske šole ozir. 4. razred srednje šole. Učenci naj prinesejo s seboj zadnje šolsko izpričevalo in krstni (rojni) list.

— **Ravnateljstvo.** Imenovanje. S predavanji iz higijene na kr. veterinarski visoki šoli v Zagrebu je bil poverjen adjunkt zavoda za razne bolesi g. M. U. dr. Hribar Leopold.

— **Tatvine in vlomi.** Francu Planinšku iz Trebnjega je bilo ukradenih 400 K; trgovcu Jožetu Novaku je pa bilo goljufivo izvaljenih 1200 kron. — Antonu Spelcu v Dobrnjah je bilo ukraden razno blago v skupni vrednosti 13.250 K. — Posesnikovemu sinu Josipu Draklerju iz Praš je bilo ukraden 10.000 K vredno kolo znamke Dürkopf štev. 76.

— **Priporočamo izborna štajerska vina,** katera ima vedno v zalogi Alojzij Miheličič, vinska trgovina Celje-Breg. (3509)

Ljubljanske novice.

lj **Govorilna ura kluba SLS ljubljanskega občinskega sveta** bo danes od 5—6 ure popoldne v strankinem tajništvu Jugoslovanske tiskarne II. nadstropje. Danes bodo uradovali sledeči referenti: 1. stavbeni, 2. šolski, 3. aprovizacijski, 4. obrtni in 5. klavnični.

lj **Seja osrednjega sveta in predsednic vseh Elizabetnih konferenc ljubljanskih** bo danes pop. ob 5. uri v posvetovalnici Jugosl. tiskarne. Vabimo tudi gg. člane Vincencijevih konferenc. Zadeva zelo važna in nujna.

lj **Ljudski oder** vabi vse člane in članice k javni produkciji »Dramatične šole«, Uduženja gledaliških igralcev v Ljubljani, ki se vrši v sredo dne 20. t. m. ob 8. uri zvečer v dramskem gledališču. Zbirališče v pisarni Ljudskega odra od 7. do pol 8. ure zvečer. — Tajnik.

lj **Seja Stolne prosvete** je preložena na četrtek 21. t. m. Vrši se kakor običajno v Jugoslovanski tiskarni I.

lj **X. sestanek znanstvenega odseka Slovenskega zdravniškega društva** se vrši v sredo dne 20. junija v predavalnici Bolnice za ženske bolezni ob 17. uri. Predava g. podpolkovnik dr. Rikard Jug: »Hypertrophia prostatae in njena terapija«.

lj **Mladinski dom** Kodeljevo. V sredo, dne 20. t. m. ob pol 8. uri zvečer cerkven govor: Zivljenje sv. Alojzija, vič. g. P. Lud. Lederhas D. J.

lj **Himen.** Poročil se je včeraj na Brezjah g. Avgust Nežič, posestnik, z gđ. Mici Krenžar iz Viča. Bilo srečno!

lj **Razstava šolskih risb** v Tehniški srednji šoli. Ker vlada za razstavo veliko zanimanje, bo odprta na splošno željo še dva dneva in to danes in sredo. Razstavljene so risbe, ki so bile izdelane na ženski obrtni šoli, na kiparskem oddelku in v tečaju za dekorativno pisavo in umetniško opremo knjige v umetn. šoli »Probadac«. Razven teh se vidijo kiparska dela izvršena na kiparskem oddelku in vazenine, katere so bile izdelane po lastnih načrtih učenk. Risbe so razvrščene po metodnem razvoju, kar zanima posebno učiteljske kroge. Vsega je razstavljenih okoli 700 risb.

lj **Mestna zastavljavnica** bo od ponedeljka 25. junija do nedelje 1. julija t. l. radi slikanja in čiščenja uradnih prostorov zaprta.

lj **Policijska kronika.** Ko so šli dne 17. jun. ob pol 21. uri trije mlajši korenjaki domov, so popolnoma nepotrebno skušali svojo moč nad železno ograjo javne bolnišnice; skrivili so železne drogo-

ve pri železni ograji. Ko jih je policijski stražnik vprašal, kaj da delajo, so mu odgovorili: Skušamo, kdo je močnejši; skrivljene drogeve bomo itak zopet zrnali. — 1 meter dolg, črn, lesen kovčeg je bil ukraden delavcu Ignaciju Trobecu, kateri je oškodovan za 6400 K. — Karlu Turku iz Hradcekega vasi je bilo ukraden kolo, vredno 10.000 K. — Uradnik gozdarskega urada gospod Kalan je na Viču naletel na tatove, ki so kradli deske. Tatovi so gospoda Kalana na očesu težko ranili. Gospod Kalan se zdravi v bolnišnici.

lj **Pojasnilo.** Meserko Alojzij, trgovec, ni identičen in ne v sorodstvu z bratoma Alojzijem in Ivanom Meserko, ki sta bila pri zadnji poroti kaznovana.

štajerske novice.

š **Razstava risb in ženskih ročnih del.** V zavodu šolskih sester v Mariboru bo od 22. do včerajšega 26. junija razstava risb in ženskih ročnih del. Vsi, kateri se za razstavo zanimajo, so prijazno povabljeni, da si jo ogledajo v navedenem času, kajti določen termin se letos ne bo podaljšal.

š **Uspeh cvetličnega dneva za PRK v Mariboru.** Povodom cvetličnega dneva za Podmladak Rdečega križa v Mariboru je vrgel izkupiček za cvetlice 11.698 Din.

š **Znaten dar za šolsko delavnico.** Upraviteljica Podmladka Rdečega križa v Belgradu Miss Schönberger je darovala za orodje in opremo šolske delavnice na deški meščanski šoli v Mariboru 5000 Din.

š **Otrok povožen.** Neki Pavel Frank je povožil s kolesom, vozeč se čez državni most v Mariboru, nekega fantička, ki je dobil težke poškodbe.

š **Nezgodja.** V Petek 15. t. m. je Josipu Čužu, učenku pri g. Pramlu v Strossmayerjevi ulici, ko je popravljal streho, izpodletelo ter je pri tem zadel v električno žico, tako da je dobil znatne opekline in bil prepeljan v bolnico.

š **Mesto vžigalnice** v prsi. V nedeljo dne 17. t. m. okoli polnoči se je vračal Simon Koren, zaposlen pri tvrdki Scherbaum v Mariboru, iz netalega vinoloča izven Maribora, nazaj proti domu. Ko pride do Pesnice, mu je zadela cigareta, a ni imel vžigalnice. Tedaj mu pride nasproti neki parček, Koren nagovori gospoda in ga poprosi za vžigalico. Med tem ko gospod išče po žepih vžigalnice, se Koren z dekletom pošali. To je moža tako ujezilo, da je Korenu zabodel nož v prsi. Koren se je smrtno ranjen zgrudil. Takoj so prihiteli orožniki, ki so dali Korena odpeljati v mariborsko bolnišnico.

š **Dober plen** sa napravili neznani tatovi dne 13. t. m. v Bukovju pri Bizelskem. Ko so bili domači na polju, so zlezli skozi okno v stanovanje poseselnika Josipa Drinkovića in mu odnesli blaga v vrednosti 9200 kron.

š **Napad na Koretnem.** Ko je šla poseselnikova hči Marija Jerovšek iz Videža v okolici Šmarje pri Jelšah domov, je bila napadena na Koretnem. Napadalec ji je odvzel s silo denarnico, v kateri je imela 24 kron. Ropar je star okoli 30 let in je čeden človek, oblečen v letno suknjo.

Primorske novice.

p **Slovenski fašisti pri Mussoliniju.** — Italijanski listi poročajo, da je ministrski predsednik Mussolini dne 15. t. m. sprejel slovenske fašiste in urednika goriske »Nove dobe« Bandellija (Bandelj) in Peternela. Sprejemu sta prisostvovala furlanski prefekt odv. Pisenti in videmski župan. Pogovor da je trajal zelo dolgo.

Gospodarstvo.

g **Zasedanje prizivne komisije za dohodnino.** Spričo eminentnega interesa pridobitvenih krogov na poslovanju prizivne komisije za dohodnino je Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo v svoji zadnji plenarni seji sklenila zaprositi delegacijo ministrstva financ, da ukrene, kar je potrebno za bližnje sklicanje prizivne komisije. Gospod finančni delegat se je takoj odzval zbornični prošnji ter sporočil, da bo prizivna komisija za dohodnino sklicana, čim bodo vsi od davčnih oblasti predloženi prizivni spisi preizkušeni in poročevalčevi predlogi zadostno pripravljeni. Po vsej priliki se to zgodi kakor lansko leto tekom meseca julija. Pri tej priliki bodi ugotovljeno, da naša finančna uprava posluje v jako težavnih razmerah, ker ima na razpolago le skromno število izurjenega uradništva. V novih razmerah ima zlasti strokovni oddelek I delegacije, kjer se obravnava dohodninski prizivi jako razsežno, težen in odgovoren delokrog, ker je moral poleg avtomatičnega prirastka poslov prevzeti še druge nove agende. Ne smemo pozabiti, da je vsled neugodnih plačnih razmer naša davčni uprava na razpolago jako malo število uradništva, osobito uradništva za akademsko izobrazbo.

g **Čisti dohodek razredne loterije** je znašal v letu 1921—1922 10.759.962 Din, od katere vsote je odpadlo 454.540.90 Din na poljedelske kredite, 1.255.062 Din za izboljšanje poljedelstva in živinoreje, 629.019.47 Din za podporo zadrug, 943.541.60 dinarjev za podporo obrtništva, 7.697.808.41 Din za zgradbo poslopij poljedelskega ministrstva, ostalo za druge kmetijske svrhe. Koliko je od tega odpadlo na Slovenijo, ne vemo.

g **Zunanja trgovina Italije** leta 1922. I. 1922 je Italija uvozila blaga v skupni vrednosti 5594 milijonov 837.100 lir, izvozila pa blaza v skupni vrednosti 1.165.193.068 lir.

g **Promet v Suedskem prekopu.** L. 1922 je znašal promet skozi suedški prekop 28.610.922 brutto in 20.748.242 netto registerskih ton. Število brodov, ki so prešli preko suedškega prekopa je znašalo 4845. Od teh je bilo angleških ladij 2784, holandskih 455, italijanskih 225, francoskih 215, japonskih 170, nemških 149 in ameriških 137.

g **Dolgovi Jugoslavije Ameriki.** Kakor javlja finančni urad Združenih držav, dolguje Jugoslavija Ameriki skupno 50.098.638 dolarjev.

g **Žitni trg.** Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 485 Din, oves 306 Din, koruza 258—261.50, tižol 600 Din, pšenična moka št. 0 650 Din, št. 6 450 Din, št. 7 435 Din. Mekinje 130 Din.

g **Inozemska naročila** pri češkoslovaški tobačni režiiji. »Češke Slovo« javlja, da je francoska tobačna režiija naročila pri češkoslovaški tobačni režiiji trajne dobave cigaret, zlasti »Legia« in »Slavia«. A tudi Južna Amerika in Indija sta prošili, naj se jima pošljejo vzorci češkoslovaških cigaret. Tobakna režiija ima sedaj toliko tobaka v zalogi, da je z njim preskrbljeno za doglečno dobo.

g **Poljsko gozdno gospodarstvo** ogroženo. Poljsko poljedelsko ministrstvo izvršuje načrt, po katerem bo prepovedano izvažati neizdelan les dovoljeno pa uvažati les za kurjavo. To mora poljska vlada ukreniti, zakaj stanje poljskih gozdov je tako bedno, da mora priti do lesne katastrofe, če se ne bo v njih obrambo ničesar storilo.

g **Carina na življenske potrebščine** odpravljena v — Italiji. Italijanska vlada je uvozno carino na nekatera važnejša živila odpravila, na katere dnevne potrebščine pa znatno znižala. Od slej se carine prosto uvažajo na Laško: mrzlo meso, suho svinjsko meso, slalami, slanina, ribe v škalah, suhe ribe in slaniki. Znatno pa je znižana carina na papir in žive domače živali.

BORZA.

Zagreb, 18. 6. Devize Pešta 0.92—1.0, Berlin 0.0680—0.07, Italija 4.07—4.09, London 407.0 do 412.0, Newyork 88.0—89.0, Pariz 5.50—6.50, Praga 2.6550—2.68, Dunaj 0.1240—0.1255, Zürich 15.90 do 16.05, Bukarešt 45.0—47.0. — Valute: dolar 87.0 do 88.0, šel. K 2.62—2.64.

Zürich, 18. 6. (Izv.) Devize: Pešta 0.07, Berlin 0.0040, Italija 25.40, London 25.68, Newyork 556.75, Pariz 34.70, Praga 16.69, Dunaj 0.007850, Sofija 7.0, Beograd 6.10, Varšava 0.0050. — Valute: n. a. K 0.007850.

Dunaj, 18. 6. (Izv.) Devize: Pešta 8.82, Berlin 0.4450, Italija 3211.0, London 326900.0, Newyork 70985.0, Pariz 4394.0, Praga 2125.0, Zürich 12740.0, Sofija 924.0, Beograd 777.0, Varšava 0.52.

Orlovski vestnik.

Desetletnica orlovskega odseka v Cerkljah. Dne 1. julija t. l. bo obhajal Orlovski odsek v Cerkljah pri Kranju 10 letnico svojega obstoja. Spored bo v glavnem sledeč: Ob 13. uri sprejem gostov pod vasjo, nato obhod po vasi. Ob pol 14. uri skušnja za nastop. Ob pol 15. uri telovadba: proste vaje in razne vaje na orodju. Za okrepčilo bo na telovadišču preskrbljeno, zato je vstop v gostilno prepovedan. — Odbor.

Dijaški vestnik.

Na ustanovnem občnem zboru jugosl. kat. akad. društva sv. Cirila i Metodija je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: fra. o. Toma Tomašič, cand. phil., podpredsednica: Sidorija Sedrčova, stud. med., tajnik: Josip Zaninović, stud. iur., blagajnik: Luka Krstinić, stud. agronom., knjižničar in gospodar: Pavle Urnkar, stud. phil., revizor: dr. Janko Golias, stud. iur.

Prosveta.

pr **Življenje sv. Frančiška Saleškega.** Napisal dr. Franc Walland. Natisnili in založili Salezijanci v Ljubljani 1923. — Zelo lepa knjiga: izredno dobrodošla letos, ko obhajamo tristoletnico svetnikove smrti. Pisatelj je globoko občutil predno je zapisal: tudi mrtva črka začne v tej toploti dihati in utripati in čim določnejša postaja v teku razprave svetnikova podoba, tem močnejše vleče in veže bralca k sebi. Poseben ozir ima pisatelj na razvoj Frančiškove duše in na sloveško stran pri svetniku; tudi je znal srečno porabiti Frančiška samega (posebno »Filotejo« in »Pisma«), ki se nam tako nekako sam slika. Izdaten in skrbno izvlečen iz »Filoteje« in »Teotima« seznanj bravec tudi s Frančiškovo askezo, ki je, kakor svetnik sam, vsa polna umerjenosti in ljubeznivosti ter posebno danes poklicana, da vodi duše, ki hrepene po čem višjem, po lahki in složni poti do najvišjij višin. Duhovnikom bo knjiga še posebno koristila. — Dobiiva se v Jugoslovanski knjigarni, pri Ničmanu in na Rakovniku. Cena 12 Din 50 p.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Torek, 19. junija: 2 X 2 = 5. — Red E.

OPERA.

Torek, 19. junija: JANKO IN METKA, dijaška in mladinska predstava po znižanih cenah. Začetek ob štirih popoldne. Izven. Sreda, 20. junija: NIKOLA SUBIC ZRINJSKI. Zadnjikrat pred počitnicami. Izven.

Narodna opera »Nikola Subic Zrinjski« se uprizaro v sredo, dne 20. t. m. zadnjikrat pred počitnicami. Začetek ob pol 8. Izven.

Zadnja dijaška in mladinska gledališka predstava pred počitnicami je v torek, dne 19. t. m. ob 4. popoldne v opernem gledališču. Uprizori se Humperdinckova opera »Janko in Metka«. Znižane cene. Izven.

Vabilo.

Odbor K. T. D. naznanja ponovno, da bo redni občni zbor „Katoliškega liskovnega društva“ dne 3. julija 1923

Sporod:

1. Od 8. do 10. ogledovanje tiskarne in njenih oddelkov.
2. Ob 10. poročila načelstva.
3. Volitev 14 odbornikov.
4. Sprememba pravil.
5. Slučajnosti.

Gg. člani K. T. D., ki se ne morejo ali ne namerjajo udeležiti glavne skupščine, naj blagovolijo čimprej poslati izpolnjene glasovnice.

Ustanovni občni zbor »Strokovne zveze javnih nameščencev«.

Dne 4. julija 1928 se vrši ustanovni občni zbor »Strokovne zveze javnih nameščencev« v prostorih Konsumnega društva Kongresni trg 2 (klet). Začetek ob 8. uri zvečer.

Dnevni red:

1. Otvoritev in poročilo pripravljalnega odbora.
2. Čitanje pravil in sprejetje poslovnika.
3. Določitev prispevkov in podpor.
4. Volitev načelstva, strokovnega odbora in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Če bi ob napovedani uri občni zbor ne bil sklepčen, se čez pol ure vrši nov z istim dnevnim redom in na istem prostoru.

Pripomni se še enkrat, da znaša kadencična doba za one člane, ki pristopijo do občnega zbora samo 3 mesece nasprotno za one po občnem zboru pa 6 mesecev.

V združitvi je bodočnost.

Pripravljalni odbor.

Socialni vestnik.

s Nezaposlenost v Podkarpatski Ruski narašča. Kakor poročajo slovaški listi, se je število nezaposlenih med Podkarpatskimi Rusi zadnji čas znatno povečalo, zlasti prebivalstvo Vrhovine trpi zaradi pomanjkanja dela in zaslužka. A kakor se kaže, je to nezaposlenost med domačini zakrivilo 80.000 nezaposlenih, ki so prišli iz Poljske pa delajo za vsakršno mezdno, tako da njih konkurenco občutijo domači delavci ne samo kar se tiče delovne zmoglosti, temveč tudi kar se tiče mezdnih razmer.

Vprašanje delavnega časa v ameriški jeklarski industriji. V ameriški jeklarski industriji imajo še vedno 12-urni delavnik. Jeklarska korporacija je bila svojčas obljubila Hardinga, da bo delavni čas znižala. Tudi verski krogi so pritisnili nanjo v ta namen. Toda na seji sveta ravnateljev United States Steel Corporation, ki se je koncem maja sešel v New Yorku se je sodnik Elbert H. Gary iz vseh sil zavzel za ohranitev 12-urnega delavnika in ga skušal moralno in gospodarsko opravičevati priseljevanje, češ da bo polagoma v Ameriki zmanjkalo navadnih delavcev. Ravnateljki svet se je izrekel seveda v zmislu Garyjevega izjavi. (Gary je načelnik jeklarskega trsta.) Sprito tega položaja je predsednik Ameriške delavske federacije Samuel Gompers izjavil, da si ho moralo delavstvo v jeklarski industriji s silo priboriti krajši delavni čas.

Raznoterosti.

r Indija šteje po zadnjem ljudskem štetju (brez Cejlona in francoskih ter portugalskih kolonij) 380.942.480 prebivalcev. Prirastek od leta 1911 ni velik, samo 1.2 odstot. Kristjanov je 4.754.079 (22.64 odstot. več), Hindujocev 216.784.586, muslimanov

68.785.233, budistov 11.571.268, raznih fetišistov 9.774.611, Hindujoeci in fetišisti so nekoliko padli. Če h kristjanom pristojemo 314.221, ki prebivajo v francoskih in portugalskih kolonijah, jih je v celi Indiji izvzemši Cejlon 5.068.800. Polovica od teh je katoličanov, polovica protestantov. Na Cejlonu je 387.251 katoličanov. Primera z letom 1911 kaže, da se je protestantizem v zadnjih desetih letih skoro trikrat bolj pomnožil kakor katoličanstvo. Vzrok je zlasti ameriška protestantska misijonska propaganda, ki dela z ogromnimi vsotami.

r Misliboriški grad za češkoslovaške pisatelje in časnikarje. Upravni odbor državnega kmetijskega urada je sklenil, dati v najem sindikatu češkoslovaških pisateljev, umetnikov in časnikarjev grad Mislibornice pri Jaromicah na severozahodni železnici. V gradu, ki je eden najlepših na Moravi, obdan s parkom in vrtovi, bodo bivali stari pisatelji, umetniki in žurnalisti ter rekonvalescenti, poleti pa družine navedenih stanov sploh. Grad bodo imeli umetniki, pisatelji in časnikarji v najemu dve leti, nakar ga poljedelsko ministrstvo podeli v last omenjenim korporacijam.

r Širjenje pasje stekline. Družba zdravnikov na Dunaju se je v eni zadnjih sej pečala z nevarnim širjenjem pasje stekline. Poročal je prof. Schürer, ki je rekel, da se slučajni stekline množe v istem razmerju, kakor narašča število psov v mestu. L. 1919 je bilo na Dunaju 87.000 psov, l. 1922 pa že 81.000! Ti psi stanejo na leto približno 150 milijard kron! Razen tega ogrožajo prebivalstvo s steklino, trakujo in raznimi boleznimi. Jasno je, da je na Dunaju tudi snaga po družinah in javna snaga. Da se omeji pasja nadloga, naj bo kolikor mogoče zviša pasji davek, uvede za pse trajno nagobčnik in pa obvezno cepljenje psov proti steklini. — Tudi v Jugoslaviji, Rumuniji in na Madžarskem se pasja steklina stalno širi. Nobene škode bi ne bilo, ako bi se polovica psov zatrla.

r Premoženje indijanskih rodov v Ameriki. Ameriška preiskovalna komisija za indijanske zadeve je dognala, da je vredna zemlja, ki je pridržana za Indijance, z rudninskimi zakladi, ki jih krije, nad bilijon dolarjev.

mg. I. B.:

Kuha s plinom

Odkar je plin znan, se rabi za kuhanje in sicer predvsem za segrevanje tekočin. Z izpolnitvijo plinskih priprav so se jeli posluževati plina tudi za peke, in sedaj plin že vsestransko nadkriljuje vse dosedanje načine kurjenja v vsakem oziru. Ni ga gospodinjstva in ni je danes obrti, v kateri se ne bi mogel racionalno uporabljati plin, ker združuje vse one lastnosti, katere pomagajo gospodinjstvu in obrti k napredku. Z rastočo uporabo plina so se izpolnili tudi plinski aparati in so danes tozadevni industriji izdelki tako izvrstni in popolni, da se dejanska, kolorična izraba plina že bliža teoretično izračunani. Vsi tedaj napredki in izpolnitve priprav za plinske kurjave se je uporaba plina teko razširila, da se v mnogih mestih premoga in lesa že skoraj ne poslužujejo stranke, ki rabijo plin v svojem gospodinjstvu.

Tako n. pr. znaša v Londonu, v zibelki plinarn, povprečna letna uporaba plina na eno osebo 130 m³, medtem ko pride v Ljubljani na vsakega prebivalca le 8 m³.

Za pravilno pripravljavanje hrane je treba pravilne toplote. To pa je možno doseči le tedaj, ako je kuharici mogoče vsak čas poljubno uravnati toploto, ker je previsoka oziroma prenizka toplota največkrat vzrok razkroja zelo hranilnih snovi. Pri najpopolnejšem štedilniku na premog ali drva je taka regulacija toplote sploh nemogoča. Kuharica je odvisna od atmosferskih razmer ter od vlage in kakovosti kuriva, sploh od slučajev, v katerih ne more predugačiti. Koliko truda in časa je treba samo, da se zakuri štedilnik! Kurivo se mora donosati iz kleti v višje ležeča stanovanja, drva se morajo cepiti in premog drobiti. Šele potem je mogoče pričeti z napravljavanjem ognja. Ako štedilnik slabo vleče, je trud mnogokrat zaman. O regulaciji toplote pa se sploh

ne more misliti. Vzrok neracionalnosti štedilnika na premog leži tudi v tem da se ne more osredotočiti toplote le na ono mesto, kjer se je potrebuje, temveč segreje se mora cela površina štedilnika, dasiravno se potrebuje toplota le za kratko dobo.

Trda kuriva ne zgore brez ostanka. Ostali pepel je mnogokrat vzrok požaru, ker se nezadostno ugašen hrani. Poleg tega pa tudi povzroča mnogo umazanega dela, kar nikakor ni v interesu kuhe. Po končani kuhi zgori ostanek kuriva v štedilniku brez baska in v poletnem času celo zvišuje po nepotrebnem toplino v kuhinji. Le ona gospodinja, vziroma kuharica, ki je že sama kuhala na plinu, ve ceniti prednosti plina nasproti trdnim kurivom.

Plinski štedilnik, oziroma kuhalnik je vedno pripravljen, da vsak čas služi svojemu namenu. Treba je le prižgati plin, da se s kuhinjo prične. Brez posluje gori plin nadalje in z enostavnim premikanjem petelinčkov se poveča oziroma zmanjša plamen in s tem uravna toplina. Brez skrbi se more gospodinja odstraniti iz kuhinje, ker plinski štedilnik ne potrebuje nikake posluje, kot nakladanje drv in premoga, popravljavanja ognja itd. Kuhinjska posoda se pri kuhi s plinom ne onesaži, ker plin ne izloča nikakih saj; čiščenje posode je torej prav enostavno.

Plinska kuha je neobhodno potrebna zlasti tistim gospodinjstvom, katerim je točno odmerjen čas na razpolago za kuho. Ravnotako je plinska kuha tudi vir prihrankov v maloštevilnih družinah, v katerih se drži poselska moč le za težka dela (prinašanja premoga, drv, odnašanje pepela, napravljavanje ognja v štedilniku in pečen), ker gospodinja sama lahko opravlja čedno pa tudi lahko delo na plinskem štedilniku.

Idealno kurivo moremo imenovati plin posebno v slučajih boleznih, ko se potrebuje za bolnika večkrat hitro vroče vode za obkladke, razne pijače i. dr. Nobeno kurivo ne prekaša plina v možnostih različne uporabe. Proti tem velikim ugodnostim, katere nudi plin meščanu, se pa navaja s strani nepoučenih ljudi, da je plinska kuha nevarna in draga.

Res je plin strupen, ima pa to dobro lastnost, da se uhajanje plina takoj čuti. Ker ima neprižgan plin neprijeten vonj. Goreči plin pa danes ne povzroča smrdu in je zato raziranj, da ima jed, pripravljena na plinu, neprijeten, zoprni vonj in okus, popolnoma napakno, kar se bo tudi dokazalo pri poizkusnem kuhanju, katerega najbrže v kratkem priredi mestna plinarica.

Maloštevilne nesreče s plinom dokazujejo najboljšje, da plin ni tako nevaren gost, kot ga slikajo. Tudi oster nož je bolj nevaren kot neizbrusen in vendar se poslužujemo le prvih, ker bolj odgovarja namenu uporabe. Nobena nevarnost ni tolika, da se ne bi mogla odstraniti ali vsaj zelo omejiti s previdnim ravnanjem. Koliko požarov povzročajo kratki stiki pri električnih vodih in vendar je električna razsvetljava zelo razširjena in priljubljena.

Plin je praktičen toda drag, posebno pri nas. Tako se mnogokrat sliši. Mesečna poraba pri strankah (katerih imena so pri ravnatelstvu plinarne na razpolago, naj dokaže, da plin ni samo praktičen, ampak tudi najcenejšje kurivo sploh. Tekom enega meseca je porabila družina, obstoječa iz 9 odraslih oseb, za vso kuho le 72 m³ plina, na dan torej le 2.4 kub. metra, kar znaša skupaj 180 Din. Druga po številu manjša obitelj (3 odrasli, 1 otrok) pa le 25 m³ za 62.50 Din. V prvem slučaju znašajo stroški za kurivo na mesec in osebo 20 Din, v drugem 13 Din. Po podatkih stranke, ki je na prošnjo natančno odtehtala vsakodnevno porabo drv in premoga, pa znašajo stroški za kurivo in osebo v enem mesecu 34 Din. Plinska kuha je torej za 42 odst. oziroma v drugem slučaju za 47 odst. cenejša kot pa kuha s premogom.

Ne samo v domačem gospodinjstvu, temveč tudi v restavracijskih in bolniških kuhinjah je plin drugod zelo razširjen. V švicarskem zdravilišču Daves n. pr. se v večini hotelov kuha le na plinu. Ravnotako tudi v penzionatih in v sanatorijih. Izmed velikih mest navajam še Dunaj, Gradec, Trst, kjer je plin izpodrinil skoro že popolnoma premog iz sob in kuhinj uradniških in delavskih stanovanj. Tu-

di pri nas opažamo, da zaostreli nazori gnevajo in da napredujemo torej tudi v tem pogledu.

Izpred sodišča.

Jože Sparovec iz Sela pri Grosupljem, star 22 let, je bil pri trvdki Josip Perdan zaposlen kot hlapec. Koncem marca si je prisvojil pol kilograma kave in 2.4 kg rozin ter bil radi tega pri dež. sodišču obsojen na 6 tednov zapor.

En teden zapor je sodišče prisodilo že predkaznovanemu Stanku Bitencu, ki je dne 31. marca razgrajal v gostilni Ivanke Vidmar na Sv. Jakoba trgu. Na lice mesta došli stražnik Pavel Kogovšek ga je hotel z lepa spraviti iz gostilne in ga pozval, naj plača zapitek. Ker se pa Bitenc stražnikovemu pozivu ni odzval, ampak ga je nahnul z besedami: »Prokleti smrkač, ti si premlad zame!« je bil stražnik primoran, napovedati mu aretacijo. Med pojo na stražnico je stražnika suval in psual z že omenjenimi besedami, ga potegnil s tlaka, da sta oba padla in mu odtrgal tri gumb.

Kapetan Arandjelović je meseca maja kupoval za svoj bataljon na Poljanski cesti razna živila. Mimo voza, kamor so živila nakladali, je prišel Miha Švagelj in ukradel z njega zavitek sliv, odnesti pa se mu jih ni posrečilo, ker ga je prijel vojak Nemet. Miha Švagelj je mesarski pomočnik in gonjač živine. Sredi meseca aprila je trgovcu Josipu Prahu gnal živino. Ustavila sta se na Posavju pri »Rogovilu«, kjer sta tudi prenočila v hlevu. Ponoči pa se je Prah zbudil in zapazil, da mu je izginila denarnica in ž njo tudi gonjač. Tatvino je ovdal policiji. Policija je še isto noč izsledila Švaglja v Štepanji vasi, spečega v hlevu, in našla pri njem 5144 K. Priznal je, da je Prahu vzel 5040 K in denarnico položil na svoje prejšnje mesto. Odločno pa zanika, da bi vzel vsjgo 60.000 kron, kakor to trdi Prah. Obsojen je bil na šest mesecev težke ječe.

Goste je nadlegoval nekoč v aprilu Peter Velkavrh iz Vezdenca pri Horjulu, v gostilni pri Leksetu na Resljevi cesti, ker radi pijanosti ni dobil pijače. Ker ni nehal nadlegovati goste, so ga vrgli iz gostilne. Pri pririvanju pa je bil priprt za levo roko med vrata, vsled česar je zadobil potplutbo na prstu. Šel je po stražnika, da bi se istemu pritožil. Ker tega ni dosegel, je začel ponovno razgrajati, na kar je bil aretiran. V začetku je hotel stražniku ubežati, pri tem pa se je spodtaknil in padel. Pri padcu pa se je prijel za stražnikovo suknjo in mu odtrgal tri gumb. Tudi sicer se je napram stražniku obnašal zelo surovo in je moral ta poklicati na pomoč nekega civilista. Za to svojo surovost bo sedel 5 dni v zaporu.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Psahrom. diferena v C	Nebo, vetrovi	Padašina v mm
17. 6. 21 h	732.4	14.1	0.8	obl.	—
18. 6. 7 h	733.3	13.1	0.6	dež	20.2
18. 6. 14 h	733.1	12.5	0.6	dež s.	—

BERSON

BERSON je in ostane najboljša kvalitetna znamka. Varuje čevlje; cenejši in trpežnejši je od usnja. Od vašega čevljarja zahtevajte, da Vam pritrdi BERSON gumi podpetnike in gumi podplate.

PRIDEN, pošten, trezen in zanesljiv

HLAPEC

K DVEMA KONJEMA dobi TAKOJ dobro mesto. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod številko 3669.

STENOTIPISTKA

s perfektnim znanjem slovenske in pa nemške stenografije ter strojepisja — obvladanje srbohrvaščine daje prednost — dobi mesto pri INDUSTRIJSKEM PODJETJU v LJUBLJANI. — Nastop 1. julija ali pozneje. Ponudbe pod šifro: »INDUSTRIJA ST. 3668« na upravo »Slovenca«.

KUPIMO dobro ohranjeno

STRUŽNICO

event. tudi novo. — Ponudbe na: I. jug. trgovico rinič in kljukic v Stražišču pri Kranju. 3584

ZASTOPNIKA

agilnega, dobrega trgovca, kateri je že več let zaposlen v trgovski stroki s strojnimi oljem in dobro vpeljan v tovarnah in žagah, SPREJMEMO za takojšnji nastop. Prednost imajo reflektanti, katerim je dobro znana Slovenija in Štajerska. — Ponudbe z natančno označbo dosedanjega delovanja je nasloviti na upravo lista pod šifro »ZASTOPNIK 1000—3667«.

ZASTOPSTVO

z zalogo za Italijo ODDA solidni, prvovrstni jugoslov. trvdki, ki deluje v trgovini z ogljem in drvini, proti primerni kavciji trvdka JOSIP CEHOVIN v Trstu, Viale XX. Settembre 65., I. nadstr.

Korespondent začetnik, več slovenskega, nemškega, angl. in franc. jezika, deloma tudi knjigovodstva in strojepisja, išče primerne službe. Prevzame tudi vodstvo reklame za večja podjetja. — Cenj. ponudbe pod šifro: »Korespondent 3630« na upravo lista.

NAPRODAJ VEČJI

Industrijski objekt

za izdelovanje kovinskih predmetov z vodno močjo, stalno, 24 HP, na dve vodni kolezi z vsemi poslopji in vsem zraven pripadajočim inventarjem (stroji), 5 minut od železn. postaje, po zelo ugodni ceni. Delavske moči po nizkih cenah na razpolago. Naslov pove uprava lista. 3646

Več dobrih pleskarskih pomočnikov

SPREJME po dobri plači Josip JUG, Ljubljana, Rimska cesta šte. 16.

Dve salonski suknji

s telovnikom POCENI naprodaj. Predvojno blago, zelo pripravni za gg. bogoslovce. I. KVAS, krojač, Miklošičeva cesta šte. 5 (Akademiški dom). 3695

Za svoj ELEKTRO-HIDRO-TERAPEUTISKI ZAVOD potrebujem

zdravnika

ki je usposobljen kot kirurg in v porodniški stroki. Zdravnik bi lahko postal moj družabnik ali bi nastavljen proti plači. Imeti mora dovoljenje za izvrševanje prakse v kraljevini SHS.

DR. STEJSKAL, okr. fizik, Čačak, Srbija.

NAPRODAJ sta DVA nova, zelo lepa

otroška vozička

za ležanje. — CELOVSKA CESTA 26, I. nadstropje, SPOD. SIŠKA. 3672

„DIAMALT“

Pozor pekl! »Diamalt«, tvornice Hauser i Sobolka, Beč-Stadlan, v predvojni kakovosti, se edino dobi pri glav. zastopniku a Jugoslavijo EDUARD DUŽANEC, Zagreb. Skladišče Strossmajerova 10. Varujte se ponaredb v prahu ali tekočin!

Banatsko Ia. BLAGO

MOKA, KORUZA Ia. zdrava, korusa defekt za konje, PŠENICA, OVES, pšenične OTROBE, koruzni ZDROB, korusna moka, otrobe itd. Od 5 kg naprej, ter na vreče in na vagone paritet kaka postaja v Sloveniji po najnižji dnevni ceni. Razprodaja M. BIELIC, Dunajska cesta 33 pri »Balkanu«. — Garantira se za prvovredno BANATSKO BLAGO!

Insirirajte v »Slovenca«!

LOKAL za malo trgovino

z ZIVILI iščem za 1. oktober. Naslov pove uprava lista pod šte. 3671.

NAPRODAJ TAKOJ za vsako ceno

enodružinska hiša

z vrtom in takoj prostim stanovanjem. MARJAK, Rožna dolina 106. 3660

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 dinarje.)

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

Ivan Bogataj, konces. elektrotehnično podjetje, Sv. Petra cesta 30.

Jože Markeš, Jesenice 54, Gorenjsko.

KLEPARII:Remžgar & Smerkol, Florijanska ul. 13.
Produktivna zadruga kleparjev, inštalaterjev, kolarjev in krovcev v Ljubljani, Kolodvorska ulica šte. 28.

Korn T., Poljanska cesta šte. 8.

MEHANIČNA DELAVNICA:pisalne, računske, razmnoževalne in druge pisarne stroje popravlja in prenavlja
Ludovik Baraga, Selenburgova ulica 6/1.**PARNA PEKARNA:**

Jean Schreyer nasled. Jakob KAVČIČ, Gradišče šte. 5.

STAVB. IN OALANT. KLEPARSTVO:

Ferenc & Fucha, Ljubljana, Mirje šte. 2.

SPEDICIJSKA PODJETJA:»Čehoslavija« d. d., Sodna ul. 3, Tel. 463.
Ranzinger R., Cesta na juž. železn. 7-9.**TRGOVINA Z ZELEZNINO:**

Sušnik A., Zaloška cesta št. 21, Ljubljana

TRGOV. Z DF2NIKI IN SOLNČNIKI:

Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ZELEZNINO IN CEMENTOM:

Fran Erjavce, pri »Zlati lopatici«, Valva-zorjev trg šte. 7.

ZALOGA POHISTVA:

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta šte. 17.

Osobje tvrdke I. Perdan naznanja tem
potom žalostno vest, da je njih dobri šef,
gospod

Josip Perdan

veletrgovec,

dne 14. t. m. na Dunaju preminul.

Vzornemu šefu bodi ohranjen časten
spomin!

Delnice trboveljske pre-mogokopne družbe kupim

Takojšnje ponudbe prosim na naslov:
CIRIL LENDOVŠEK, tajnik okr. hranil-nice, Škofja Loka. 3621

Kolesarji!

Oglejte si veliko zalogo dvokoles, kompl.
z dobro pneumatico, od 1900 Din dalje.
»TRIEUNA« F. B. L., tovarna dvo-koles in otroških vozičkov, LJUBLJANA,
Karlovska cesta šte. 4. 2959

Prodaja**lesnega industr. podjetja, Vintgar d. z o. z. Gorje pri Bledu**

Z ozirom na družinske razmere in preveliko zaposlenost pri drugih pod-jetjih, prodaja podpisana lastnika tvrdke »Vintgar« svoje dobro vpeljano podjetje, sestojee iz tovarniških, pisarniških in gospodarskih poslopij, iz re-stavracije »Vintgar« ter gozdov, travnikov in njiv. — Event. je samo en delež izmed obeh enakih deležev na prodaj. — Prodajni pogoji, seznam vseh aktiv in pasiv je interesentom v družbeni pisarni v Vintgarju, p. Gorje pri Bledu, na vpogled. — Ponudbe se sprejemajo do 5. julija t. l.

Vintgar, p. Gorje pri Bledu, dne 2. junija 1923.

FRANC GOLOB in ANTON JELENEC, lastnika.

Naznanilo!**Lipa**

zadruga mizarjev z o. z. v St. Vidu je otvorila svoj obrat.
Prevzema vsa stavbna in pohištvena dela po konkurenčnih cenah. Delo solidno, postrežba točna.
Stalna zaloga mizarjskih in tapetniških izdelkov.

Različno kopalno

perilo za dame

in gospode!

A. & E. SKABERNE, Ljubljana, Mestni trg 10.**V palači Ljubljanske kreditne banke so nekateri trgovski poslovni prostori (pisarne)**

za zastopstva ali večja podjetja na razpolago. — Dalje se odda velika svetla dvorana s postranskimi prostori, prikladna za risalnico ali večji atelje. — Reflektenti naj se oglase pri upravi LJUBLJAN-SKE KREDITNE BANKE v novi palači, I. nadstropje. 3622

Ivrdka Ivan Perdan naznanja pre-tužno vest, da je po dolgi, težki bolezni preminul na Dunaju njen imejitelj, gospod

Josip Perdan

veletrgovec, svetnik trgovske zbornice itd.

Vzornemu gospodarju bodi ohranjen
časten spomin!

Ljubljana, 18. junija 1923.

Družba »Sladkor« v Ljubljani javlja s tem žalostno vest, da je njen prezaslužni družabnik, gospod

Josip Perdan

veletrgovec, svetnik trgovske zbornice itd.

dne 15. t. m. ob 21. uri zvečer na Dunaju po dolgi in mučni bolezni preminul.

Truplo pokojnega se prepelje v Ljubljano.

V pokojniku je izgubila naša družba požrtvo-valnega in zvestega sodelovalca, kateremu ohranimo časten in trajen spomin.

V Ljubljani, dne 19. junija 1923.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani naznanja žalostno vest, da je v petek, dne 15. junija 1923 zvečer preminul njen prezaslužni, dolgoletni pravi član, gospod

Josip Perdan

veletržec in hišni posestnik v Ljubljani.

Z blagim pokojnikom je trgovska in obrtniška zbornica izgubila zvestega, visokocenjenega člana, ki mu ohrani trajno hvaležen in časten spomin.

V Ljubljani, dne 16. junija 1923.

AVTO:
MATERIJAL
VSAKO:
VRSTNI
KROGLJIČNA:
LEŽIŠČA
SPECIJALITETE
NOVOSTI
J. GOREC
LJUBLJANA
PALAČA LJ-KRED-BK

OLEUM d. z o. z.

Ljubljana

Je preselila svojo pisarno

Pred Škofijo št. 1.

(vis à vis magistrata)

!!! AUTO !!!

BENCIN PNEUMATIKA
OLJE VSA POPRAVILA
MAST IN VOZNE

JUGO-AUTO d. z o. z. v Ljubljani.
Le prvovrstno blago in delo po solid-
nih cenah nudi

PRODAM dobro ohranjen

šivalni stroj SINGER

za 6400 kron. — Naslov pove upravništvo
»Slovenca« pod šte. 3674.

Kumno, janež, rdečo de-
teljo, semensko ajdo,
lipovo cvetje, suhe gobe

itd. plačuje najbolje SEVER in KOMP.,
Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. 3632

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prija-
teljem in znancem pretužno vest, da je naš predobri soprog,
sin, brat, stric, zet in svak, gospod

Josip Perdan

veletrgovec in svetnik trgovske zbornice

po dolgih, neizmernih mukah, previden s tolažili sv. vere,
dne 15. junija na Dunaju boguudano preminul.

Truplo blagega pokojnika se prepelje v Ljubljano ter se
dan pogreba pravočasno objavi.

Ljubljana, 18. junija 1923

Rodbine Perdan-Hieng-Urbanc.

Posebna naznanila se ne bodo izdala.

POSESTVO na lepi priliki takoj
NAPRODAJ. Zidana
hiša, gospodarsko poslopje, sadni vrt, dva
vrta za zelenjavo, dve njivi, vse okrog
hiše in v dobrem stanu. Posesvto leži
četrt ure od večjega mesta na Dolenjskem
ob dveh cestah. Hiša je pripravna za vsa-
ko obrt ali za kakęga upokojenca. Dobi
se lahko tudi samo hiša brez gospodar-
skega poslopja in njiv. Naslov pove iz
prijaznosti resnim zanimancem uprava
tega lista pod številko 3614.

Ivan Zakotnik

Telefon št. 379.

mesni tesarski mojster

Telefon št. 379

Ljubljana, Dunajska cesta 46.

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja za palače
hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ločnice,
paviljoni, verande, lesene ograje it.

Gradba lesenih mostov, jezov, mlinov.
Parna žaga. Tovarna furnirja.

Stanovanje

z 2 sobami, kuhinjo in pritliklinami, v
novi ali stari zgradbi, event. z name-
ščenjem, ISČE mlad zakonski par brez
otrok s 15. septembrom t. l. — Ponud-
be pod »INOZEMEC 20« na Aloma
Company, anončna družba, Ljubljana,
Kongresni trg šte. 3. 3642

Jadranska zavarovalna družba, generalno zastopstvo v Ljubljani,
Pod Trančo 2, javlja pretresljivo vest, da je njen odlični reprezentant za Slo-
venijo in ravnatelj, gospod

JOSIP PERDAN

veletržec in posestnik, član Trgovske in obrtne zbornice itd.

v petek dne 15. t. m. na Dunaju po dolgi, mukapolni bolezni preminul.

Naš zavod, kojemu je pokojnik skozi dolgo vrsto let posvečal svojo ne-
umorno delavnost in svoje obsežno strokovno znanje in vsestranske sposobnosti
z največjo nesebičnostjo, utrpi z njegovo prerano smrtjo nenadomestljivo izgubo.
Ohranino ga v trajnem hvaležnem pomenu.

Zemeljski ostanki blagega pokojnika se prepeljejo v Ljubljano, kjer jih
polože k večnemu počitku v rodbinsko grobnico pri Sv. Krištofu.

Dan pogreba se objavi pravočasno.

V Ljubljani, dne 18. junija 1923.